

Της Βίκης Τσιώρου

Υπάρχουν στρατευμένοι, πολιτικοποιημένοι συγγραφείς σήμερα; Μάλλον είναι σπάνιοι αν κρίνουμε από το ότι ελάχιστες φωνές πλέον υψώνονται για να καταγγείλουν τα κακώς κείμενα, να υπερασπιστούν μια ιδέα που πάει κόντρα στα στερεότυπα, στο κατεστημένο.

Συχνότερα συναντάμε διανοούμενους στο πλευρό πολιτικών αρχηγών, υπερασπιστές πολιτικών γραμμών και στρατηγικών που δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις ανάγκες και τα όνειρα του απλού πολίτη, του μη προνομιούχου. Παλαιά, συγγραφείς όπως ο Σαρτρ, ο Καμί και πολλοί άλλοι βρέθηκαν στο πλευρό αυτών των ανθρώπων, σήμερα όμως σπανίζουν, σε σημείο που μπορούν να μετρηθούν εύκολα. Ο Νοτιο-Αφρικανός Αντρέ Μπρινκ, που πολέμησε το apartheid, ο Αντόνιο Ταμπούκι, που σύρεται στα δικαστήρια από τον πρόεδρο της ιταλικής Βουλής, ο Ρενάτο Σκίφανι, γιατί έγραψε πως είχε υπάρξει σύμβουλος σε μια μαφιόζικη εταιρεία, ο Ορχάν Παμούκ, που τόλμησε να μιλήσει για τη γενοκτονία των Αρμενίων, ο Αμος Οζ, που αγωνίζεται ενάντια σε κάθε είδους πολιτικές ακρότητες, η Βιετναμέζα Duong Thu Huong και ο Αμερικανός Ράσελ Μπανκς.

Πάνω σε αυτό το θέμα δύο Γάλλοι συγγραφείς της νέας γενιάς εκφράζουν τις απόψεις τους:

****Πατρικ Μπεσόν:** «Ένας καλλιτέχνης είναι και έμπορος. Το να στρατευθείς με μια παράταξη, είναι σαν να φορτώνεσαι κάποιον. Η στράτευση είναι αντιεμπορική. Το πρόβλημα τώρα είναι πως η εμπορική πλευρά της δουλειάς του συγγραφέα -ο οποίος δεν θα έπρεπε να επεμβαίνει παρά μόνον όταν θα είχε τελειώσει το βιβλίο του- εμφανίζεται ευθύς εξ αρχής. Σαν, ας πούμε, ο Φλομπέρ, αντί ολοκληρώνοντας τη «Μαντάμ Μποβαρί» να ανησυχούσε για το αν θα πουλήσει ή όχι, να αναρωτιόταν εξ αρχής πώς να το γράψει προκειμένου να πουλήσει.

Όσο για μένα, στρατεύτηκα τρεις φορές μέχρι τώρα: με τους κομμουνιστές, με τη συμμετοχή μου στην αριστεριστική εφημερίδα L' Idiot International, και με τους Σέρβους. Την πρώτη φορά, θεώρησα άδικη τη δυσφημιστική εκστρατεία κατά του Κ.Κ. Γαλλίας το οποίο έχει κάνει αρκετά πράγματα στη Γαλλία. Μετά έγραψα στην εφημερίδα L'Idiot στο πλαίσιο μιας επιχείρησης υποτίμησης του Μιτερράν. Στη δεκαετία του 1980, ο Τύπος παρουσίαζε τον Μιτερράν σαν Θεό. Όσο για τους Σέρβους, με δεδομένα αυτά που έλεγαν για αυτούς εκείνη

την εποχή, αναρωτιόμουν μέχρι πού μπορούσε να φτάσει αυτή η σύμπνοια μίσους, μήπως σε μια γενοκτονία; Επειδή γνωρίζω καλά τους Σέρβους, τους υπερασπίστηκα. Αν είχα κρύψει τις πεποιθήσεις μου από φόβο να χάσω το μισό κοινό μου, θα θύμωνα με τον εαυτό μου, και είμαι ο μόνος άνθρωπος με τον οποίο δεν μπορώ να θυμώσω. Δεν ξέρω αν η στράτευση μου χρησίμευσε σε κάτι. Δεν μπορούμε ποτέ να ξέρουμε αν ένα βιβλίο χρησιμεύει σε κάτι. Αυτό που ξέρω είναι ότι στη γιορτή του ΚΚΓ, τον περασμένο Σεπτέμβρη, είχε πολύ κόσμο, πως η λατρεία στο πρόσωπο του Μιτεράν τελείωσε και πως η Σερβία σύντομα θα είναι μέλος της Ε.Ε. Αυτές οι θέσεις που πήρα με έπληξαν επικοινωνιακά; Δύσκολο να το πω. Αν όμως δεν είχα εκτεθεί παίρνοντας αυτές τις θέσεις, δεν θα ήμουν ο εαυτός μου, θα είχα γράψει άλλα βιβλία, και ίσως να μην είχαν πάει καλά. Όμως για έναν συγγραφέα όποιο κι αν είναι το πολιτικό σύστημα της χώρας όπου ζει, δεν είναι καλό γι' αυτόν να μην έχει ποτέ λογοκριθεί».

**Γιανίκ Ενέλ: «Το να λέμε ό,τι σκεφτόμαστε δεν είναι υποχρεωτικό. Δεν παρεμβαίνω σε δημόσιες συζητήσεις, γιατί κατά την άποψή μου το να μην παρεμβαίνεις είναι μια πολιτική στάση. Όσα με απασχολούν, όμως, είναι όλο και περισσότερο πολιτικά ζητήματα. Στο επόμενο μυθιστόρημά μου, θέτω το ερώτημα τι απέγιναν στη Γαλλία οι ιδέες της σύρραξης, της επανάστασης. Όμως δεν μπορώ να παρεμβαίνω σε συζητήσεις που προκαλούνται από την επικαιρότητα. Το να είσαι όλο και πιο πολιτικοποιημένος, για μένα σημαίνει να είσαι όλο και πιο πολύ αντικοινωνικός: το επικοινωνιακό είναι πάνω από όλα ένα παιχνίδι ρόλων και ειλικρινά δεν έχω καμία διάθεση να παίξω σ' αυτό. Αραγε μπορεί σήμερα να υποστηριχθεί ένας πολιτικός λόγος; Δεν νομίζω. Υπάρχει μια επικοινωνιακή παρέμβαση σε όλες τις σκέψεις που τις ακυρώνει. Παλαιότερα, η εξουσία επιβαλλόταν στους ανθρώπους φιμώνοντάς τους, σήμερα βάζοντάς τους να μιλούν για οτιδήποτε».

tsiorou@enet.gr

Ελευθεροτυπία, Τετάρτη 10 Μαρτίου 2010